

บัญญัติชีวิต

พระธรรมสิงหบุราจารย์

วัดอัมพวัน สิงห์บุรี

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

D006

ขอเจริญพร บรรดาญาติพี่น้องพุทธศาสนิกชนทุกๆ ท่าน และท่านอุบาสก
อุบาสิกา ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ วันนี้นับว่าเป็นวันอันสำคัญยิ่งของท่าน คือวัน
ธรรมสวนะ วันพระ ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๓ เวลาที่รวดเร็วมากอย่างนี้โดยตามไม่ทันแล้ว อีก
วันพระหนึ่งในโอกาสข้างหน้าก็วันมาฆบูชา จตุรงคสันนิบาตไม่ได้นัดหมายมาประชุม
พร้อมกัน ณ มณฑลพิธีโอวาทพระปาฏิโมกข์ ประกาศคำสอนของพระพุทธเจ้าเรียกว่า
สร้างตำราครูในวันนั้นในพระพุทธศาสนา

ท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายเอ๋ย **เราทั้งหลายที่พึ่งทางใจกันได้ยากมาก หา**
โอกาสอันเป็นประโยชน์ประจำชีวิตก็แสนจะยากด้วยความลำบากอย่างยิ่งในชีวิตของ
ท่านทั้งหลายทั้งหญิงและชาย ทั้งพระสงฆ์องค์เจ้าด้วยกัน ด้วยความสลัดใจมีแก่เรา
ท่านทั้งหลายที่ผ่านไปเมื่อเร็ววันนี้ คือ **โยมสุ่ม ทองยี่ง** ได้จากไปอย่างกระทันหันที่เรา
ทราบดีก่อนแล้ว ในวันที่เรียกว่าวันไหว้ตรุษจีน วันขึ้นปีใหม่ แรม ๑๕ ค่ำ เดือนยี่ ที่
จะต้องสิ้นสูญดับไปในวันนั้นเช่นเดียวกัน เวลาากก็ผ่านอย่างรวดเร็วมากหลายดังที่
กล่าวมาแล้ว ท่านสาธุชนทั้งหลาย **โยมสุ่ม ทองยี่ง นั้น มีไข้บำเพ็ญกุศลในชาตินี้**
เท่านั้น ได้บำเพ็ญมาแล้วหลายชาติหลายกัป เวลาที่กระชั้นชิดเข้ามาในชีวิต
ของเขา ทำให้เขาก็มีนิสัยปัจเจกที่เริ่มต้นเข้ามาปฏิบัติธรรมของเขา ใน พ.ศ.ที่จำได้ชัด
๒๔๙๔ ปลาย ขึ้น ๒๔ ค่ำ แม่สุ่ม มีอายุเพียง ๓๘ ปีเท่านั้น เมื่อถึงแก่กรรมในเวลาอัน
สมควรนี้แล้วรวมอายุได้ ๘๔ ปี ๖ เดือน ก็ต้องถึงแก่กรรมไปสู่สัมปริยาภพปรารภ
บำเพ็ญกุศลมาปนกิจศพเสร็จเรียบร้อยแล้วโดยกระทันหัน ทำให้ความวิเวกวิงวองใจ
เกิดขึ้นแก่เราที่ได้เคยอยู่ร่วมกันมาเป็นเวลานานมาก ในโอกาสต่อมานั้น อันนี้ก็ขอ
เจริญพรท่านญาติพี่น้องทั้งหลายที่ใส่ใจและปฏิบัติ เมื่อครั้งก่อนนี้สนใจเมื่ออายุ ๓๘ ปี
อย่างนี้หายาก สนใจอย่างจริงจังทำอย่างจริงๆ จังๆ ไม่เคยขาดทุกวันพระ พาหนะที่มา
ก็คือพายเรือมากับแม่ช้อย แม่จัน ในเวลาถัดมาก็มีแม่แต่มพวงทำมาด้วย มากัน

มากหน้าหลายตาบัดนี้เขาก็ได้ล่องลอยจากโลกไปสู่สัมปริยาภพหมดแล้ว ไม่มีเหลือแล้ว
ก็มีเหลือแต่แม่สุ่ม แต่แล้วก็ต้องมาจากไปเมื่อวันนั้นเช่นเดียวกัน

ท่านสาธุชนทั้งหลายบัญญัติชีวิตท่านโปรดพิจารณาไว้เถิด แม่สุ่ม ทองยี่ง
นั้น มีวัยอยู่ในวัย ๓๘ อาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ทำนา เกษตรกร ต้องไปทำถึงโน้น
คลองเม่า บางขาม หลายแห่งไกลแสนไกล ก็เดินทางไปอย่างอดทน เป็นหัวหน้า
ครอบครัว โยมยังเป็นสามีก็ออกอยู่หลัง แต่คนที่ เป็นหัวหน้าครอบครัวนั้นส่วนมากก็จะ
เป็นผู้ชาย แต่นี้เป็นผู้หญิง ทุกสิ่งรู้หมด แต่ไม่พูดเป็นคนที่ไม่พูด แต่เป็นคนทำ สมัย
เมื่ออายุ ๓๘ ปีนั้นพายเรือแข่งแรง มากับแม่ซ้อย แม่จัน ก็สิ้นชีวิตไปหมดแล้วไม่มีใคร
เหลือแม่แต่คนเดียว แม่แต่ก็ตายไปหมดแล้ว ท่านสาธุชนทั้งหลาย ในอายุวัย ๓๘
กระทั่งที่มีบุตรธิดาเล็กๆ ผู้อำนวยการนายเมือง ทองยี่ง ยังเป็นเด็กนักเรียน มาเป็น
ผอ.โรงเรียนจังหวัด แล้วก็มาเป็น ผอ.สามัญศึกษาธิการจังหวัด แล้วก็ปลดเกษียณแล้ว
เป็นเวลานานเท่าไรแล้ว ท่านทั้งหลายโปรดตีความหมายแล้วคิดความหมายเราก็
อ้างว่างเหลือเกินขาดอะไรไปเสียอย่าง ทำให้ว่าเหวไปเหมือนกัน ท่านสาธุชนทั้งหลาย
เราเคยอยู่ร่วมกันสมัครสมานสามัคคีสร้างความดีร่วมกันมาเป็นเวลานานมาก แต่ก็จาก
ไปโดยกะทันหันแต่แล้วเราก็ไม่ได้เศร้าโศกเสียใจแต่ประการใด ไปตามกาลเวลาตาม
บัญญัติของชีวิตนั่นเอง ไม่มีใครช่วยใครได้แต่ท่านก็รู้ตัว แม่สุ่มรู้ตัวว่าจะต้องจากโลกไป
ในเวลาไม่เกิน ๓ ชั่วโมงในวันนั้นชัดเจน เราจึงได้เทศนาชี้แจงในเรื่องปฐมวัย เทศน์เรื่อง
การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในปฐมวัย มัชฌิมวัย ปัจฉิมวัย บัญญัติชีวิตเป็นอย่างไร วันนี้จะ
แปลบัญญัติชีวิตให้ท่านทั้งหลายฟังเป็นโครงการชีวิตอันนั้น ท่านสาธุชนทั้งหลายอาจจะ
ไม่ทราบวันเวลา แม่สุ่ม ทองยี่ง นั้นได้รำลึกเหตุการณ์ได้หลายเรื่อง คนอื่นไม่ทราบ
เราทราบของเราเองเพราะเราเป็นคนสอบอารมณ์มา อดีตกาลที่ผ่านมาได้บำเพ็ญกุศล
มาแล้ว เหมือนลูกของท่านจะเป็นลูกชายหรือลูกสาวก็ตามเรียนหนังสือเก่ง เอนทรานซ์
สอบผ่านไปได้เรื่อยๆ ก็ปรากฏชัดในชีวิตของเขาในบัญญัติชีวิตว่าในอดีตชาติเคยเรียน
มาแล้ว มันจึงได้เรียนได้ผ่านได้ไวมาก ท่านทั้งหลายเป็นวิสัยทัศน์ที่มีนิสัยมาแต่ชาติ
ปางก่อนเคยบำเพ็ญทาน ศีล และภาวนามา หรือนัยหนึ่งเป็นหมื่นๆ ปีมาแล้วเคยเป็น
โยธาทหารของพระเวสสันดร หรือเป็นบริษัทสีบมาตั้งแต่พระเวสสันดรแล้ว ท่านก็จะ
บพจรเข้าสู่ภาวะได้ไวมาก เรามีได้เป็นบริษัทของพระเวสสันดรก็หมดโอกาสต้องมาสร้าง
ฐานะกันใหม่ มาปลูกนิสัยกันใหม่ก็แสนจะยาก แสนจะลำบากลำเค็ญใจมาก
เพราะฉะนั้นคนเราที่จะมาปฏิบัติธรรมนี้แสนจะยากมาก เอาจริงไปลากเอาข้างไปจุดก็ไม่

มีโอกาสแล้วเช่นเดียวกันเพราะไม่มีวิสัยทัศน์ เมื่อชาติก่อนนี้เขามีได้มีนิสัยแบบนี้ เขาไม่ได้สนใจในความคิดของพระพุทธเจ้าเลย และก็ไม่เคยเป็นบริษัทของพระเวสสันดรมาแต่กาลก่อน เขาก็มีนิสัยห่างเหินจากความคิดเช่นโอกาสอันดีงามของเขาเหล่านั้น นิสัยทัศน์ก็หายไป จึงไม่ได้สนใจมาสร้างความคิดในชาตินี้แต่ประการใด ท่านจะมีลูกหลานฉันใดก็ไม่อาจที่จะเข้าวัดปฏิบัติได้ แน่จนที่สุดแล้วดังกล่าวนั้น แต่แม่ส้ม ทองยิ่งรำลึกเหตุการณ์ได้อย่างดี สามารถเจริญกุศลภาวนาจากวันพระกลับไปบ้านนั่งตลอดถึงตี ๔ ทุกคืนไม่เว้น อันนี้เป็นความจริงที่ขอยืนยัน ตี ๔ แล้วก็ออกจากกรรมฐานผละสมาบัติ ก็หุงข้าวหุงปลาให้แม่ช้อยใส่บาตร พ่อทรัพย์ใส่บาตร แล้วก็ออกนาไปถึงโน้นคลองเม่า บางขาม มหาศร อันนี้เห็นท่านจะไม่รู้จัก คือบ้านหมี มหาศร ทำนาไถลมาก แล้วก็ค่อยเลื่อนมาอยู่หลังบ้านทำน้อยลงไป ทำสวน ทำมะพร้าว มะม่วง ขนุน มากมายกายกอง เป็นหัวหน้า เป็นวิสัยทัศน์ ทำอะไรเป็นหัวหน้าหมด เป็นหัวหน้าครอบครัว โยมสงเป็นสามีก็เดินหลังไม่ค่อยพูด ไม่พูดเลยแม่ส้มว่าอย่างไรก็ตามกันนี้แหละวิสัยทัศน์ ท่านพี่น้องพุทธศาสนิกชนทั้งหลายเอ๋ย ถ้าคนใดมีวิสัยจะบวชเป็นพระภิกษุ จะเป็นอุบาสก อุบาสิกา ก็ต้องเป็นหัวหน้าหมด อยากจะทำอยากจะช่วยอยากจะหนุน อยากจะลง ประคับประคองจิตใจของตนและบุคคลอื่นด้วย มีอัธยาศัยมีวิสัยทัศน์มีมนุษยสัมพันธ์อย่างดี คนที่ไร้วิสัยทัศน์นิสัยไม่ติดมาแต่ชาติก่อนแล้วมาในชาตินี้แสนจะยากมาก จะสร้างนิสัยให้ดีเหมือนคนอื่นต้องการความคิดก็แสนจะยากมากไม่โอกาสจะดีได้ จะเป็นพระภิกษุหรือจะเป็นสามเณรหรือจะเป็นอุบาสก อุบาสิกาวิสัยทัศน์ไม่เหมือนกัน **คนเราเห็นความดีแตกต่างกันดังที่กล่าวแล้ว เพราะบุญญัตติชีวิตไม่เหมือนกันก็คือกฎแห่งกรรมนั่นเอง** ไม่มีวิสัยทัศน์ บางคนนิสัยแปลว่าแบบอย่างที่ดีติดพ่อติดแม่มาทำอะไรก็เรียบร้อยเหมือนน้ำย่อยปอดตาลตลอดรายการเป็นผลงานของเขาตลอดรายการอย่างนี้เป็นต้น ขอท่านทั้งหลายโปรดพิจารณาตนด้วยกันทุกรูปทุกนาม คนเราขาดนิสัยปัจจัยจะเจริญจนอย่างไรก็ตามโอกาสเสียแล้ว ไม่มีโอกาสแน่นอน ไม่ใช่ผู้ที่จะมาปฏิบัติธรรมนี้จะมาได้ง่าย หรือนึกๆ ว่าจะมาก็มาตามเขาก็คงไม่ใช่ ถ้าท่านขาดวิสัยทัศน์จากชาติก่อนท่านไม่ได้มีศรัทธามาไม่มีความเชื่อขาดความเลื่อมใสในจิตใจแล้ว ท่านจะหาโอกาสได้ยากเพราะผัดวันประกันพรุ่งกระทั่งตาย แห่เข้ามาถึงเมรุทุกคน จะชวนมาอย่างไรก็ไม่มีทางแล้วไม่มีวิสัยทัศน์แต่ชาติก่อน ท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายเอ๋ยโปรดพิจารณาข้อนี้ให้มากที่สุด อาตมาจึงไม่เชิญชวนท่านเลย จะไม่ขอชวน เพราะคุณารู้ไม่มีวิสัยทัศน์ชาติก่อนไม่มีวิสัยมา ชวนอย่างไรก็เสียเวลาเปล่าเสียเวลาจากที่กล่าวสัต์ไปแล้ว เขาก็จะผัดวันประกันพรุ่งโดยเสียแค้นไม่ได้ โดยที่นับถือ

หลวงพ่อดี้อัมพวันก็จริงนะ ก็ว่าโอกาสหน้าฉันจะมา จนบัดนี้ตายไปแล้วก็โอกาสหน้า ก็ยังไม่มาเช่นเดียวกัน บางคนก็ยากที่จะมาแต่มาเลยก็ดีโดยเอาแต่รแห่มา มาคนเดียวมาอยากส่วนมากจะแห่กันมา มาที่ไหนมาที่เมรุ แห่มาที่เมรุวาระสุดท้าย บัญญัติชีวิต ทุกคนพลาดผิดตลอดรายการดังที่กล่าวมาแล้วนี้มีความสำคัญอย่างนั้น เพราะฉะนั้นแม่ส้ม ทองยี่ง นี่ก็วิสัยมาแต่ชาติก่อนตั้งใจปฏิบัติอย่างจริงจังตั้งแต่อายุ ๓๘ เท่านั้น ท่านทั้งหลายถ้าอายุ ๓๘ ก็คราวแม่ส้ม ต้องเข้าปฏิบัติธรรมที่วัดพรหมบุรี หรือวัดกุฎีลอย ตอนนั้นอาตมายังไม่ได้สร้างโบสถ์ เดียวนี้โบสถ์เสร็จไปแล้ว ยังเป็นโบสถ์หลังเก่าอยู่ พ.ศ. ๒๔๙๔ ปลายเริ่มต้น ๒๔๙๕ แม่ส้มพายเรือมา ตามลำแม่น้ำ เจ้าพระยาแล้วมาเข้าคลองแล้วก็ไปถึงวัด ขากลับก็ออกทางทุ่งลาดทุ่งไป ๗-๘ กิโลเมตรก็จะถึงบ้านของแม่ส้ม ทำอย่างนี้เป็นอาจินตลอดมา สามารถนั่งผละสมาบัติได้ กลับไปก็เข้าผละสมาบัติอาบน้ำ หาข้าวหาปลาเลี้ยงกันเสร็จเรียบร้อยก็เข้าที่อธิษฐานจิต ที่ ๔ ออกพอดี บางคนมาถามอาตมาเป็นไปไม่ได้หรือไม่นอน รู้ไม่จริงต้องไปนอนทำไม หายใจไม่ได้แล้วลมหายใจน้อย เหมือนนอนหลับตื่นขึ้นมาแล้วยังเหนื่อยยังเพลีย แต่ผละสมาบัติ คล้ายว่า ๓ ชั่วโมง ๒ ชั่วโมง แต่ผ่านไปแล้ว ๒๐ ชั่วโมง หรือ ๑๐ ชั่วโมงนี้เหมือนนั่ง ชั่วโมงเดียว หมอชโล ๘๔ ชั่วโมง สามารถรำลึกชาติ ชาติก่อนที่เป็นลูกมอญอยู่ราชบุรี ขายโองไปฆ่าเขาตายที่น้ำตกเขาเอราวัณ ต.ท่าพุทรา อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี ตัวเองก็ต้องไปตายตรงนั้นเช่นเดียวกันที่ไปฆ่าเขาเช่นนั้น ท่านทั้งหลายเอ๋ยโปรดพิจารณา ตัวเองชัดเจนมากแล้ว นี่แหละถึงคราววาระของแม่ส้ม ๒๕๒๖ ก็ต้องจากโลกมนุษย์ไป แน่นนอน แม่ส้มก็ไม่ย่อท้อในความตายเพราะรู้ตายเรียนตายมาแล้วเตรียมตัวก่อนตายมานานแล้ว ก็ขอกราบนมัสการลาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ไปสู่สัมปரியภาพหรือเทวสถานถ้าสามารถจะไปสู่มรรคผลนิพพานได้ก็สามารถจะไปได้ เริ่มต้นเป็นพระโสดาบันตั้งแต่นั้น เป็นต้นมาตามลำดับ เป็นคนไม่พูดไม่จาไม่สนใจกับเรื่องบ้านนอกคอกแตกของใครใดๆ ทั้งสิ้น อันนี้ก็เป็นหลักปฏิบัติ อาตมาจึงได้คิดวาก็ควรจะอยู่กับเราได้ หลังจากอาตมาก็ มรณภาพวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ห่างกับแม่ส้ม ๕-๖ ปี โดยรถชนคอหักตาย แม่ส้มก็รู้เหมือนกัน เราก็ขอลาญาติโยมไปสู่ภพใหม่ต่อไป ๑๔ ตุลาคม ๒๕๒๑ เวลา ๑๒.๔๕ น. จึงได้ชวนแม่เพียง มานั่งกรรมฐาน โดยพวกผู้หญิงเต็มไปหมดเราจะจากไปแล้ว แล้วพอใกล้วันที่ ๑๔ ก็ไล่พวกโยมผู้หญิงออกไปเรียกโยมผู้ชายเข้ามา เริ่มต้นตั้งแต่ โยม พ.ท.วิง รอดเฉย โยมธวัช ที่เราเรียกว่า ลูกบุญ เข้ามาใกล้วันที่ ๑๔ พอดี ต้องการเอาโยมผู้ชายหามศพเราเข้าวัด โยมผู้หญิงจะได้ไปเตรียมทำกลับข้าวมาเลี้ยงในงานศพของเรา เตรียมแผนไว้ แต่แล้วก็ผิดแผนไป พอถึง ๑๔ ตุลาคม ๑๒.๔๕ น. รถก็

ชนคอพับไป โยมที่มาอยู่ที่วัดก็กลับไปเยี่ยมโรงพยาบาลก็ออกจากกรรมฐานกันไปหมด หมอบอกให้กลับไปวัดเตรียมหาปีพาทย์มอญได้ อันนี้ก็ขอไม่เล่าเพราะมันจะซ้ำซ้อนกัน ๕ ปีให้หลังมาโยมสุมก็จะต้องตาย เป็นมะเร็งวาระสุดท้ายกินปอดหมดแล้ว อาเจียน เป็นเลือด ถ่ายอุจจาระเป็นเลือด เราก็มานึกเหตุการณ์ของวาระจิตคือบัญญัติของชีวิตนี้ เป็นประการใดตายได้ ไม่ตายได้ ท่านสาธุชนทั้งหลายเอ๋ยไม่ต้องไปหาหมอดูว่าเรามี อายุยืนถึง ๙๐ อาจตายภายใน ๕๐ ปี ตายใน ๒๐ ปีก็ได้ หมอบอกว่าต้องตายอายุ แค่นี้ อาจอยู่ถึง ๙๐ ปีก็ได้ ไม่แน่นอนเพราะกรรมมาตัดลอนก็เป็นไปได้ บุญกุศล ช่วยให้เราจากโลกไปไวก็ได้ แก่อยู่มาเพื่อเวรกรรมอยู่ด้วยความลำบากกว่าจะตายก็มี มากหลาย นานอยู่ นานแก่ นานแยะ นานด้วยกฎแห่งกรรมก็ได้ บางคนมีบุญวาสนา อยู่ได้ไม่นาน ต้องจากไปในเวลาอันสมควรเหมือนกัน ก็ฝากญาติพี่น้องไปคิด ตีความหมายเหล่านี้ อาตมาจึงไปรับมาอยู่ที่นี้ก็ให้บำเพ็ญกุศลอย่างหนัก แล้วก็นั่ง เจริญสมาธิผละสมาบัติเป็นประจำ โรคภัยไข้เจ็บก็เริ่มหายเริ่มดีขึ้นมาตามลำดับอยู่ได้ ๑๕ ปีพอดี ในปีนี้ ขอเจริญพรท่านสาธุชนทั้งหลายเอ๋ยเจริญกรรมฐานดีที่สุดไม่มีอะไร ดีกว่าการเจริญพระกรรมฐานแล้วนอกจากนั้นไม่มีอีกแล้ว **กรรมฐานแปลว่าแก้ปัญหา ชีวิตได้ และระลึกชาติของชีวิตได้ รู้กฎแห่งกรรมถ้าท่านทำได้** มันก็ไม่ยากถ้าท่านทำได้ แต่ท่านมีวิสัยทัศน์ใหม่ เมื่อชาติก่อนท่านไม่มีก็ไม่มีอะไรสร้างนิสัยใหม่ได้ เมื่อชาติก่อน เราไม่เคยเรียนหนังสือมาเราก็เรียนช้าหน่อย เราก็มานะบากบั่นความเพียรมากขึ้นตี ความอดทนเข้าก็สามารถสำเร็จได้ จบได้เหมือนกัน แต่ก็อาจจะเข้าไปเพราะว่าเมื่อชาติ ก่อนเราไม่ได้เรียนสะสมเข้าไว้ เหมือนบุญนี้เราไม่ได้สะสมเข้าไว้เรามาสะสมทีหลังก็ช้า กว่าเขา แต่ไม่เป็นไร สะสมทีละเล็กทีละน้อยทีละหยดทีละหยาดก็สามารถเต็มกระจาด เต็มหาดเต็มไหเต็มกระบอกรับได้ ปัญหาอย่าให้กระบอกร่วอย่าให้ตุ่มมันร่วแต่ประการใด อย่าให้มันร่วไหล อย่าให้ฟุ่มเฟือย อย่าให้หละหลวมเหลวไหลแต่ประการ ใดเลย ขอฝากท่านทั้งหลายไว้ในโอกาสนี้ด้วย นี่แหละการบัญญัติในชีวิตของท่าน แม่ สุม ทองยี่ง จึงได้บำเพ็ญตลอดมา เจริญกุศลภาวนา บางคนไม่เคยสนใจก็จะไปรู้อะไร นิ่งไม่ต้องมีนอนหรือ เวลาเข้าผละสมาบัติลูกหลานก็เข้าใจว่าแม่ตัวแข็งไปแล้วนั่งอะไร ตายแล้ว บางคนก็ตกใจ วันนั้นเข้าผละสมาบัติไปตอนสายไม่ได้หุงข้าวต้มแกง พวกมา แต่มีดแล้วถีบจักรยานมาบอกแม่ตายแล้ว บอกว่ามันเป็นยังไงตาย ตัวแข็ง บอก กลับไปเถอะ เตี้ยวกี่ฟื้นได้ กลับไปแกก็ลูกได้แล้วนี่เช่นเดียวกัน ไม่ได้ตายเลยนะเขาไม่รู้ เรื่อง ไม่เข้าใจ นี่แหละเรียกว่าผละสมาบัติแต่หาได้ยากมากไม่ได้ทำได้ทุกคนนะ ทำ ยาก แต่ก็ไม่ง่ายไม่ยากเท่าไรนัก เราก็พยายามต่อไปก็เป็นไปได้ ถ้าท่านทั้งหลายสร้าง

นิสัยให้มันเต็มวงจรครบบริบูรณ์ก็เป็นไปได้ทุกคน แต่เราจะสร้างบารมีได้มากไหม บารมีอาจจะน้อยไม่มากก็ได้ก็เป็นอย่างนี้ทุกคน เพราะฉะนั้นที่จากเราไปก็เป็นเรื่องธรรมดาโยมอย่าไปคิดอะไรมันเป็นเรื่องธรรมดาๆ แต่แล้วแม่สู้มไปแล้ว เราก็ต้องจากกันไปตามกันไปเป็นแถวๆ กันไป อย่าไปแข่งคิวกันนะ ไปตามคิว เข้าใจไหม บางคนไม่รู้จะรีบไปไหนแข่งคิวกันไป ไม่รู้จะไปทางไหน แต่ท่านทั้งหลายอย่าประมาทพลาดโอกาสสร้างความดีงามของท่านเจริญกรรมฐานที่ดีที่สุดไม่มีอะไรดีกว่าการเจริญกรรมฐาน ก็ขอฝากข้อคิดไว้กรรมฐานคือการเจริญสติปัฏฐาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม พวกที่มาใหม่ยังไม่เข้าใจขอให้ครูบาอาจารย์แนะนำให้อ่านใจ กายจะยืน จะเดิน จะนั่ง จะนอน จะเหยียดขี้แข้งแลขวา คู้เหยียด เหยียดขา ตั้งสติไว้หน่อยได้ไหม บางคนไม่มีสติเลยพลาดโอกาสอันดีงาม ในเมื่อขาดสติแล้ววงจรมันไม่ครบ ทำอะไรจะไม่มีปัญญาทำอะไรจะแก้ไขปัญหาไม่ได้ เดินมีสติ นั่งมีสติ นอนมีสติอยู่ เหยียดขี้แข้งแลขวา คู้เหยียด เหยียดขาโดยตั้งสติไว้ตลอดรายการ นี้กายานุปัสสนา กาย ยืนนอน ๕ ครั้ง ตั้งแต่สี่พระลงปลายเท้าจากปลายเท้าขึ้นสี่พระ ๕ ครั้ง บางคนทำไม่ถูกไปยืนนอน ๕ ครั้งสักเป็นชั่วโมงแค่ ๕ ครั้งพอ หลับตาคุมโนภาพ ดูร่างกายสังขารที่จิต ตั้งสติจากปลายเท้าขึ้นมาที่สี่พระ ถ้าจิตผนวกกับสติได้ท่านจะรู้วาระจิตของตัวเองจะเกิดอะไรขึ้นมาท่านจะรู้เอง ท่านจะรู้วาระจิตของคนอื่นที่เราเห็นนอน สี่พระลงปลายเท้า ปลายเท้าขึ้นสี่พระโดยอัตโนมัติโดยไม่ต้องกำหนดเลยนะ มันจะออกมาตายตัวอย่างนี้ว่า คนนี้นิสัยไม่ดี คนนี้ใช้ไม่ได้ มันจะบอกตนเอง อะไรบอกก็คือตัวสติถ้าครบวงจรบริบูรณ์เมื่อใด เป็นตัวพิภก จะบอกตนเองไม่ต้องไปเชื่อหมอดูไปเชื่อผีเจ้าเข้าทรง เชื่อสติดีที่สุด ถ้าสติไม่ครบวงจรออย่าไปเชื่อสติตอนที่ไร้ผล คือสติไม่พอมีแต่สมาธิสูงแต่ขาดสติ สติน้อยไปท่านอย่าเชื่อนะ อย่าเชื่อตอนนั้นถ้าเชื่อท่านแยเลยนะ มันจะเสียหาย กำลังไฟแรงแต่ขาดเครื่องยับยั้งแรงเกินไปก็ไม่ได้ขาดเครื่องยับยั้ง มันจะเสียโอกาสอันดีงามของท่านเอง ตรงนี้พูดอย่างนี้บางคนไม่เข้าใจก็ได้ เพราะฉะนั้นถอยสมาธิออกเอาสติยึด เช่น นั่งอยู่พองหนอ ยุบหนอ ไม่รู้เรื่อง พอง-ยุบ ไม่เห็นแล้วสมาธิมากไปแล้วถอยสมาธิด้วยการกำหนดที่ลิ้นปี่ว่ารู้หนอ รู้หนอ ๆ ๆ นี้เอาสติยึดเข้าไปรับรองว่าท่านมีปัญญาทันที สติจะครบวงจรด้วยการกำหนดนี้ ผู้ปฏิบัติไม่สนใจการกำหนดนี้ท่านจะรู้วงจรของท่านประการใด เลยมีแต่สมาธิ ฐบบาง ๆ ๆ ก้มไปข้างหน้า ก้มไปข้างหลัง พอนั่งสมาธิมาแล้วแต่ขาดสติ สติไม่ครบวงจร เพราะยืนนอน ๕ ครั้งยังไม่สนิทสนม ถ้าท่านยืน...หนอ ... ๕ ครั้งซ้ำๆ ได้ รับรอง พองหนอ ยุบหนอ ของท่านจะชัดเจน ดีขึ้น ตรงนี้ขอฝากไว้วิธีการกำหนดจิตโดยภายในสัมผัสสายตนะธาตุอินทรีย์ ตาเห็นรูปเกิดจิตกำหนดเห็น

หนอ สงัดที่หน้าผาก เสียงหนอตั่งสติไว้ที่หูทั้งสองข้าง นูมีสติใหม่ นูมีทรัพย์ นูมีศีลใหม่ ถ้าสติท่านดีท่านจะรู้ว่าเขาพูดโกหก เขาพูดมดเท็จหรือคำพูดนั้นใช้ไม่ได้มันจะบอกได้ดีมากที่สุด แต่ผู้ปฏิบัติธรรมไม่ได้ไปสนใจเน้นตรงนี้ เลยอ่านตัวไม่ออกบอกตัวไม่ได้ใช้ตัวไม่เป็นนั่นเอง ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญนะ ไม่สบายใจจะกำหนดใหม่ (เปล่าเลย) เอาสติตั้งไว้ที่ไหนที่ลึ้นปีหายใจยาว ไม่สบายใจหนอ... หรือเสียใจหนอ... ๑๐ ครั้ง ๒๐ ครั้ง เดียวท่านจะหายเสียใจ เสียใจหายไปดีใจเข้ามาแทนที่สติดีขึ้นมีปัญญารู้เท่าทันคำว่าเสียใจไปเสียใจเรื่องอะไรมันจะบอกออกมาชัดเจนมาก เราบอกตัวเองดีกว่าคนอื่นบอกเรา เรา รู้จริงคือตัวเราไม่ใช่คนอื่นมา รู้จริงในตัวเรา เราเป็นผู้รู้จริงทุกสิ่งในอารมณ์ของเรา ตรงนี้ขอฝากผู้ปฏิบัติด้วย ไม่ใช่ไปเที่ยวรู้คนโน้นคนนี้นิสัยไม่ดีไม่ใช่อย่างนั้น ต้องรู้ในตัวเราออกไปข้างนอก อย่างนี้เย็นหนอ ๕ ครั้งจะรู้วาระจิตของเราได้ชัดเจน จะรู้อารมณ์ของเราดีชั่วประการใด โกรธหนอ ตั่งสติไว้ที่ลึ้นปีนั้นโกรธหายทันทีเพราะสติครบวงจรสัมปชัญญะไม่ลดละภาวนา ครบวงจร มันจะหายโกรธได้ง่าย ผูกพยาบาทก็จะหายไป แล้วความหายนะในใจก็หายไป เสนียดจัญไรก็หมดไปจากจิตของเรา จิตใจก็ใส ใจสะอาดหมดจด ตรงนี้เป็นเรื่องบริสุทธิ์ของจิต ที่ผู้ปฏิบัติต้องเข้าใจรู้เข้าใจอันนี้ให้ได้ เสียใจกำหนด โกรธกำหนด ดีใจกำหนด อย่าผูกพยาบาทค้างคืนไว้ เสียใจอย่าให้ใจมันเสีย อย่าให้จิตใจมันต้องค้างคืน อารมณ์ค้างตอนเช้าท่านเป็นนักธุรกิจหรือครูบาอาจารย์ท่านจะสอนไม่ได้ดี ทำงานจะไม่ได้ผล ตรงนี้ขอฝากผู้ปฏิบัติด้วย มิฉะนั้นท่านจะไม่ได้เรื่องอะไรในการปฏิบัติครั้งนี้ เสียใจกำหนด ดีใจกำหนด ผูกพยาบาทกำหนด อย่าให้มันมีค้างในใจเลย ท่านทั้งหลายอย่าให้มีความสงสัยอีกต่อไป ไม่มี ความสงสัยในพระพุทธเจ้า ไม่มี ความสงสัยในพระธรรม ไม่มี ความสงสัยในพระสงฆ์ ไม่มี ความสงสัยในจิตที่เคลือบแฝงในตัวเราอีกแล้ว ปีศาจผีสิงมันอยู่ในตัวเรามันจะออกไปทันที ไปไล่ผีที่ผีมันเข้าร่างกาย ปีศาจผีสิงอยู่ในตัวคนทุกสิ่งไล่ยาก เจ้าตัวต้องไล่เองนะ คนอื่นไปไล่ไม่ได้ ขอประทานโทษ ผีมาเข้าโยมนะหมอผีมาไล่ออกได้ แต่ปีศาจผีสิงที่มันสิงอยู่ในจิตใจของเรานั้นใครจะเป็นคนไล่ การกำหนดจิตนี้เป็นการไล่ปีศาจผีสิง เพราะปีศาจผีสิงเป็นตัวทำให้ทุกสิ่งหลงผิด ทำให้เกิดทวิภูมิฐานะบางประการที่เลวร้าย โดยไม่รู้ตัว ปีศาจผีสิงมันสิงเสียจนเคยชิน กลายเป็นคนวิสัยทัศน์ที่เลวร้ายวิสัยดีจะไม่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้น เพราะตัวปีศาจผีสิง ถ้าญาติโยมมาเจริญกรรมฐานได้ดีแล้วจะขับปีศาจผีสิงออกไปโดยทุกสิ่งไม่มีปัญหา จะไม่มีการสร้างปัญหาอีก จะมีแต่แก้ปัญหาสู่ปัญหาอยู่ต่อไป ชีวิตนี้จะมีโชคมีชัยตลอด และไม่มีเสนียดจัญไรอีกต่อไปแล้ว เห็นหนอ เห็นด้วยปัญญาหนอยได้ใหม่ ไม่เคยกำหนดเลยนะ จะหยิบอะไรก็ไม่เคยกำหนด จะคู่

เหยียดเหยียดแขนก็ไม่เคยกำหนด ถ้าท่านกำหนดได้ท่านจะรู้ได้เลยว่ามีกี่ระยะ จะได้
อะไรบ้างท่านจะรู้เอง ถ้าทำอะไรใจด่วนได้จะไม่ค่อยรู้ว่าอะไรเป็นอะไร อย่าใจเร็วอย่า
ใจร้อน อย่าผ่อนคลายผ่อนเครียดจงรักษาความเป็นระเบียบวินัยคือสติสัมปชัญญะถึง
จะมีระเบียบวินัย ถ้าเราไร้สติสัมปชัญญะท่านจะไม่มีระเบียบไม่มีวินัยไม่มีเหตุผลต้น
ปลายอย่างแน่นอน ขอฝากท่านทั้งหลายไว้ในโอกาสนี้ด้วย เวทนานุปัสสนาสติปัญญา
ข้อที่ ๒ นั้น ทุกคนต้องประสบ มีอยู่สามประการ สุขกับทุกข์ ดีใจกับเสียใจ ดีใจแล้วก็
เสียใจ เสียใจแล้วก็ดีใจ เดียวกับสุข เดียวกับทุกข์ เดียวกับปวด เดียวกับเมื่อย ต้อง
ประสบการณ์แน่นอน ถ้าไม่สุขไม่ทุกข์ก็อุเบกขาเวทนา ไม่สุขไม่ทุกข์จิตใจก็ลอยออกไป
ข้างนอกไม่มีที่เกาะไม่มีที่เกี่ยว ต้องตั้งสติไว้เลย สุขหนอ ดีใจหนอ เสียใจหนอ ที่ลึ้นปี
นั้น ปวดเมื่อยทั่วสภณกายกำหนดได้ไหม ปวดหนอ ๆ เกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป เวทนาที่
แยกออกไปเป็นสัดส่วนจิตก็ไม่เป็นอุปทานไปยึดมั่นเท่านั้น นี่ถึงจะได้ผล ไม่ใช่จิตไปยึด
แต่สมณะธรรมะก็ให้ศึกษาต้องยึดเพื่อศึกษา ปวดหนอ จะได้ว่ามันปวดก็เปอร์เซ็นต์
พอรู้ว่ามันปวดอย่างไร เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป รู้จริงแล้วจิตมันก็ไม่ไปเกาะ รูปของมัน
เป็นอย่างนั้นโดยธรรมชาติ จิตก็ไม่ไปเอาเรื่องมันเลยไปปวดอีกต่อไป อยู่ตรงนี้สำคัญ
เห็นว่าปวดหนอ ๆ ปวดมากเลยกำหนด ท่านจะรู้ไม่จริง ถ้าเลิกกำหนดท่านจะรู้ไม่จริง
นะ สอบอารมณ์ตอบผิดแน่นอน รู้ไม่จริง รู้โดยบัญญัติของตนเอง รูปนาม ชันธ ๕
เป็นอารมณ์อยู่ตรงนี้ อุเบกขาเวทนา ไม่สุข ไม่ทุกข์ ใจก็ลอย ต้องกำหนด รู้หนอ ๆ ที่
ลึ้นปี พอมีสติดีแล้ว ใจลอยแล้วก็เข้ามาสู่จิตมีสติปัญญา รอบรู้ในกองการสังขาร จะ
ได้อ่านตัวออก บอกตัวได้ ใช้ตัวเป็น จะได้เห็นตัวตาย จะได้คลายทิฏฐิ จะได้ดำริชอบ
จะได้ประกอบกุศล ได้ผลอนันต์เป็นหลักฐานสำคัญ ตัวนั้นเป็นตัวสำคัญ ผู้ปฏิบัติธรรม
ต้องได้อย่างนี้ บางทีปวดเมื่อเลิกเลยหรือ บางคนมานั่ง ๓ วันกลับบ้านแล้ว ๒ วันกลับ
ยังไม่ทันหายเมื่อยเลยกลับแล้ว และก็ปีหน้ามาใหม่ ไม่เสมอต้นเสมอปลาย ก็ไม่ได้
อะไรเลยแล้วก็มาบอกว่านั่งไม่ได้ผล จะได้ผลอะไรนั่งจิ้มๆ จ้าๆ เลิกแล้ว เรียนยังไม่
เข้าถึงครูบาอาจารย์ และจะได้อะไรหรือ ย่อท้อใจ ไม่ได้สนใจในการปฏิบัติของตนทั้ง
หน้าที่ ขยันนอกหน้าที่การงาน เหมือนคนเรามีหน้าที่ธรรมวินัย มีหน้าที่ทำกิจวัตรไม่
เอา ขยันนอกหน้าที่หมด ไม่ใช่เรื่องของตัวเองก็ไปขยัน ในฐานะอุบาสก อุบาสิกา มา
ปฏิบัติก็ขยันในหน้าที่ อย่าไปขยันนอกหน้าที่ ท่านจะสร้างได้ดีโดยไม่ยากนัก
อย่าไปขยันนอกหน้าที่ มันจะเปลืองเวลาเสียงานเสียการเวลาไปไม่ใช่น้อย เป็น
พระสงฆ์องค์เจ้าก็ต้องอย่าขยันนอกหน้าที่ ทำกิจวัตรโดยหน้าที่สมบูรณ์แบบคือพระ
ธรรมวินัย เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เป็นผู้นำของประชาชนและประชาชาติ คือ

พระสงฆ์ เป็นครู อย่าให้โยมมานำ ถ้าโยมนำพระต้องแย่งแน่ พระต้องนำ พระต้องออกหน้าซี เวลาศพขึ้นเมรุ พระก็ต้องออกหน้าไปโยมก็ตามพระ แต่จะกลับกันเสียแล้วหรือพระตามโยม มันจะไม่ถูกแบบของความขยันหมั่นเพียรนอกหน้าที่นอกระบบ นอกแบบนอกแผน จะดีได้ประการใด ก็ขอฝากท่านทั้งหลายไปคิดตีความหมายอย่างนี้ การกำหนดจิตตั้งสติไว้ให้มาก ท่านจะมีปัญญาท่านจะรู้เองว่าระลึกชาติได้ไหม เวทนา นุสสนาสติปัญญา ท่านกำหนดได้ไหม เสียใจกำหนด อย่าให้มันผ่านไปเปล่า ต้องทำให้ละเอียด จิตตานุสสนาสติปัญญา ข้อที่ ๓ เราจะได้รู้ว่าจิตเป็นธรรมชาติต้องคิดอ่านอารมณ์ รับรู้อารมณ์ไว้ได้นานเหมือนเทพบันทึกเสียง มันไม่มีตัวตนให้คลำ คลำไม่ได้ไม่มีตัวตน แต่มันบอกในอารมณ์ ต้องคิด ต้องอ่าน ต้องเขียน ก็ขอเจริญพรว่าจะปนกับอาตมาว่าจิตไม่อยู่กับที่ จิตนี้เป็นธรรมชาติอยู่กับที่ไม่ได้ มันต้องคิดจิตปาละ คิดดีคิดไม่ดี พอหลับไปแล้วมันก็ไม่คิด พอลืมตาขึ้นมาต้องคิดแล้ว บางทีคิดเครียด กลุ่มใจก็ฝันในเรื่องนั้น ถ้าคิดเรื่องแพนก็ฝันถึงเรื่องแพนแน่นอน คิดเรื่องบ้าบอคอแตกจิตใจเป็นอกุศลแล้วก็ฝันเรื่องไม่ดี ฝันหมาบ้าขับ โดนยิงบ้าง โดดลงเหวบ้าง โดดตกเรือนบ้าง ถ้าจิตดีมีปัญญาสติดีจะไม่ฝันเลวร้ายเลยในชีวิตของท่าน นี่จิตตานุสสนาสติปัญญาในข้อ ๓ หมายความว่าอะไร หมายความว่าจิตเป็นธรรมชาติอย่างนี้ ห้ามไม่ให้คิดไม่ได้ ต้องคิดจิตปาละ มานั่งอยู่ที่นี่บางทีคิดเรื่องโน้นเรื่องนี้ โยมที่นั่งฟังอาตมาอยู่ที่นี่อาจจะคิดหลายอย่าง อาจจะคิดถึงขอนแก่นก็ได้ นี่ขนาดพูดอยู่แล้วยังคิดไปอเมริกา คิดไปหาคนโน้นคิดไปหาคนนี่ นี่แหละคิดจิตปาละ ตั้งสติไว้ ถ้าโยมคิดหลายเรื่องในเวลาเดียวกันไม่ได้ ไม่มีพลัง โปรดคิดเรื่องเดียวในเวลาเดียวกัน อย่าคิดหลายเรื่องในเวลาเดียวกัน ท่านจะไม่มีพลังในปัญญาที่จะแก้ไขปัญหาได้ ขอฝากญาติโยมไว้ในโอกาสนี้ จิตตานุสสนาสติปัญญา มันเกิดทางอายตนะธาตุอินทรีย์ ตาเห็นรูปเกิดจิต หูได้ยินเสียงเกิดจิต จมูกได้กลิ่นเกิดจิต ลิ้นรับรสเกิดจิต กายสัมผัสสัมผัสร้อนหนาวเกิดจิต ตั้งสติไว้ตรงนั้น จิตมันเกิดตรงไหนตั้งสติไว้ให้รู้ ให้ทันเหตุการณ์ของมัน เพราะฉะนั้นทวาร ๓ เป็นที่มาของบ่อบุญบ่อบาป ทวารกาย วาจา จิต ทวาร ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อายตนะธาตุอินทรีย์นี้เป็นที่มาของสวรรค์นรก เป็นที่มาของจิตโดยเฉพาะ ทวาร ๙ ก็เป็นที่มาของอสุภะ ตา ๒ จมูก ๒ หู ๒ ปาก ๑ ทวารหนัก ๑ ทวารเบา ๑ มีแต่ของเหม็นไม่มีอะไรที่จะก่อให้เกิดพลิตพลินเจริญใจแต่ประการใด พิจารณาตรงนั้นเถิด ว่ามีอะไรดีบ้างไหม มีอะไรสวยงามบ้างไหม มีอะไรหอมบ้างไหม ไม่มีเลย ถ้าท่านคิดได้ทุกวันทุกเวลาแล้ว ท่านจะสร้างความคิดให้ยิ่งใหญ่ในอนาคตต่อไป ขอเจริญพรว่าของดีที่เราสร้างกันนี้เป็นของหอม ใจความชั่วนั้นเป็นของเหม็น แต่ในร่างกายของเรานั้นมันก็มี

แต่ของปฏิภูลอย่างนี้ จะหอมไหม ถ้าคนนี้มีความดีมันก็หอม คนนี้ชั่วเหลือเกินอย่างไร ก็เหม็น ถึงจะประพรมน้ำอบอย่างไรก็เหม็น เพราะความชั่วร้าย บางคนบ้านก็จน น้ำเหลืองก็หยด มีคนช่วยกันห้ามศพ อาตมาเคยจูงศพเขาลงบันได เขาจึงห้ามเอาศพลงบันได นี่น้ำเหลืองเข้าปากอาตมาเลย เพราะว่าศพเขาไม่มีฉีดยาเมื่อสมัยก่อน เขาจึงห้ามเอาศพลงบันได เขานิมนต์พระคุณเจ้าต้องจูงลงไปนะ แต่ทำไมหนอคนหลายๆ ช่วยกันห้าม ไม่รังเกียจเลย เพราะความดีของคนตายมันหอม แต่สิริระว่างกายมันเหม็นแต่ไม่มีคนรังเกียจแต่ประการใด บางคนศพไม่มีน้ำเหลืองไม่เหม็นก็ไม่มีใครช่วยห้าม เพราะตอนมีชีวิตอยู่เลวร้ายที่สุด ใจดำอำมหิตเหี้ยมโหดทารุณโหดร้ายเหลือเกิน แล้วจะมีใครเขาไปห้ามศพ นี่อย่างนี้ได้กับตัวอาตมาเลย หอมคือความดี แต่ความชั่วนี้มันเหม็นเหลือเกิน ขอประทานโทษขออนุญาตกล่าวคำหยาบสักหน่อย อย่าว่าอาตมาพูดคำหยาบเลย คนตดทางกันเหม็นเดี๋ยวก็หาย แต่ตดทางปากเหม็นไม่มีทางหาย ตดทางปากไม่มีทางหายเลย อันนี้ไปตีความหมายเอาเองเถอะ ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ในข้อที่ ๔ นั้น ก็คือธรรมเป็นกุศลหรืออกุศล เราอยากจะทำที่เรารู้ว่าที่เรารู้แล้วนั้นถูกต้องหรือไม่ กำหนดรู้หนอ ที่ลึ้นปีนั้น หายใจยาวๆ รู้หนอ ๆ ๆ อ้อที่ทำไปแล้วนั้นเป็นอกุศลไม่ควรจะทำอีกต่อไป สติบอกชัดเจน อย่าทำเลยอกุศลกรรม เป็นเรื่องที่ไม่ดี รู้หนอ ๆ ๆ ควรจะก่อกรรมทำดีเสริมสร้างความเป็นกุศลกรรมต่อไป เรียกว่าธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ธรรมเป็นกุศล ธรรมเป็นอกุศล จะอธิบายก็จากมากจนเกินไป ก็ขอฝากท่านไว้ในโอกาสนี้ เพราะเมื่อคืนนี้เขียนเรื่องบัญญัติชีวิตให้ทราบเป็นแนวทางเล็กน้อย ดังนี้...

บัญญัติชีวิตล้วนหลายนัย	ชีวิตสูงต่ำใครขีดชั้น
ทำสถิติดวงใจหากบ่มเองนา	ศาสตร์แห่งกรรมเผยชนกเมื่อได้งบดุล
ชีวิตแท้ได้แก่ความเป็นอยู่	ส่วนที่รู้เห็นง่ายเช่นกายหนัง
ที่ลึบลึบมีจิตใจซึ่งทรงพลัง	เป็นตัวสั่งทั้งด้านงานการพูดจา
ชีวิตใครยอมเป็นไปตามความคิด	ทางที่ผิดคือเกียจคร้านการศึกษา
ทางที่ถูกต้องเพียรเรียนวิชา	จะก้าวหน้าเพิ่มคุณค่าต้องอย่าท้อ
ชีวิตกายได้จากพ่อแม่และแม่	เกิดแล้วแก่เจ็บแล้วตายไม่นานหนอ
คนส่วนใหญ่มักใส่ใจจนเกินพอ	เฝ้าพะนอนแต่ของทิ้งสิ่งมายา
ชีวิตจิตมาสู่ร่างจากปางก่อน	เมื่อม้วยมรตต้องเร่ร่อนตามยถา
นรกสวรรค์ขึ้นกับกรรมที่ทำมา	ควรค้นคว้าหาแต่ดีเห็นส่วนร้าย
ชีวิตเทพเสพสุขด้วยกุศล	แม้ร่างตนสูญลับไซ้ดับหาย

จิตวิญญาณสืบต่อไปมิใช่ตาย   โปรดขวนขวายเป็นลูกศรธาดาย่ารู้โรย
ชีวิตสัตว์อัตคัดเป็นส่วนมาก   ล้วนทุกข์ยากหากเป็นแปรตเหตุหิวโหย
ยิ่งตกรรหมกไหม้ลูกไล่โอบย   ดิ้นโอดโอยทุกเวลากว่าจะพ้น
ชีวิตคนขวนขวายสู้อย่ารู้หนี   เกิดทั้งที่สร้างชีวิตให้มีผล
แม้พลาดพลังยังไว้ใจอดทน   ฝ่าฝืนทนทั้งศีลทานการภาวณา
ชีวิตพุทธรู้แจ้งแทงได้ตลอด   มิใช่จอดเพียงตาเนื้อเจือตณหา
พระนิพพานสถานทิพย์ใช่ลิบตา   อยู่ที่วากิเลสทั่วพื้นบ่วงมาร
ชีวิตเราอย่าปล่อยลอยล่องเปล่า   ไม่ลืมเบาทั้งกายจิตคิดสงสาร
ด้านปัจจัยอนามัยอีกวิญญาณ   จงบริหารให้สมดุลงเกิดคุณเต็ม
นี่แหละท่านสาธุชนทั้งหลาย   ผู้ให้ยามีสทานได้รับความนับถือ
เพียงชั่วคราว   เพราะว่าให้ความอิมความสมหวัง
ผู้ให้วิทายาทานได้รับความเคารพ   เพราะให้สุขได้วิชาเลี้ยงตัวจนตาย
ผู้ให้ธรรมทานได้รับการบูชา   เพราะยังผู้ปฏิบัติธรรมได้กุศลส่งผล
จนถึงพระนิพพาน
ท่านสาธุชนทั้งหลายเอ๋ย
สุขภาพทางกายก็เป็นธรรมดาที่จะต้องร่วงโรยไปตามวัย
ไม่มียาอายุวัฒนะขนานใดช่วยได้จริงจัง
แต่สุขภาพทางจิตเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้เสมอ
หากเรามีพลังจิตที่สั่งสมด้วยการบำเพ็ญอย่างต่อเนื่อง
แม้กายจะชราจิตที่ทรงพลังก็จะทำให้กระปรี้กระเปร่าขึ้นได้
กายอาจเจ็บไข้ได้ป่วย
จิตที่เข้มแข็งย่อมทนต่อทุกขเวทนาไม่หวั่นไหวหนัก
และวาระสุดท้ายที่กายจะล้มตายลง
จิตที่เข้มแข็งแจ่มใสย่อมยิ้มต้อนรับมัจจุราชได้ทันที
กุศลกรรมทำให้ลอย
บาปกรรมทำให้หล่น
โลกุตตระกุศลทำให้หลุด
แม้จะถ่อมตัวกลัวลอยก็ตาม
ความดีที่บำเพ็ญไว้เป็นต้องส่งเสริมให้ชีวิตสูงส่งอย่างแน่นอน

และแม้จะคุยโวโอ้อวดสักปานใด

หากมีอกุศลครอบงำก็ย่อมหนีความตกต่ำไปไม่พ้น

ส่วนผู้หนักทางจิตภาวนาชอบละชอบวาง

สักวันหนึ่งก็คงว่างจากตัวตนหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงขึ้นมาได้ทันที

ญาติโยมทั้งหลายเอ๋ย

มีอริยทรัพย์แต่ขาดโลกียทรัพย์   ชีวิตไม่ยุ่งแต่ยาก

มีโลกียทรัพย์แต่ขาดอริยทรัพย์   ชีวิตไม่ยากแต่ยุ่ง

แต่ถ้าขาดทั้งอริยทรัพย์ขาดทั้งโลกียทรัพย์   ชีวิตทั้งยุ่งทั้งยากก็แยแน่นอนที่สุด

แต่ถ้ามีทั้งอริยทรัพย์มีทั้งโลกียทรัพย์   ชีวิตย่อมไม่ยุ่งไม่ยากก็เยี่ยมได้ทันที   ณ

บัดนี้

ญาติโยมทั้งหลายเอ๋ยโปรดพิจารณาตัวเอง

ในโลกไม่มีอะไรประเสริฐยิ่งกว่ามนุษย์

แต่ในมนุษย์ไม่มีอะไรประเสริฐยิ่งกว่าจิตใจของเรา

ในจิตใจไม่มีอะไรประเสริฐยิ่งกว่าคุณธรรม

ถ้าจิตใจมนุษย์ไร้ซึ่งคุณธรรมเสียแล้ว

ความประเสริฐของมนุษย์ก็จะไร้ความหมายลงทันที

บัดนี้ในปัจจุบันนี้มีผู้บ่นเดือดร้อนเศรษฐกิจตกต่ำ   มีความทุกข์เรื่อง

การครองชีพเป็นส่วนมากต่างๆ   ที่ยุคนี้มีการพัฒนาด้านวัตถุปัจจัยต่างๆ   ขึ้นมาอย่าง
มากมายกว่าแต่ก่อน   ก็คงเป็นเพราะคนส่วนใหญ่มุ่งอามิสสุขจนเกินไป   คงลืมไปว่ายังมี
นิรามิสสุขที่พึงได้จนถึง   ในเมื่อรู้จักประมาณในการแสวงหาและใช้สอย   รู้จักพอ   รู้จัก
ประมาณการเป็นอยู่   ไม่รู้จัก   ผู้ที่เข้าใจกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนาดีเขาจะไม่ไปรอ
ผลจากใครที่ไหน   เมื่อไร   จากใคร   ทุกครั้งที่มีกุศลจิตทำความดี   ความดีนั้นก็จะเข้าไป
เพิ่มคุณภาพของจิตทุกคราว   ที่เกิดอกุศลจิตสร้างความชั่ว   ความชั่วนั้นก็จะเข้าไป
ทำลายคุณภาพของจิตเป็นไปในปัจจุบันทันทีนั่นเอง   ส่วนผลพลอยได้   เช่น   อานิสงส์
ของทานที่จะบันดาลให้ร่ำรวย   ผลของศีลซึ่งจะช่วยให้สวयงามอายุมันขั้วญเย็น   หรือการ
เจริญภาวนาอันจะพัฒนาสติปัญญาให้ดียิ่งขึ้น   ทางพระพุทธศาสนาบอกว่าบางที่ ต้องรอ
อนาคต   ไกลบ้าง   ใกล้บ้าง   อาจจะได้ชาติหน้า   หรือชาติต่อไป   เพราะชีวิตร่างกาย
อัฐภาพของเรานั้นไม่ยั่งยืนพอตอบสนองผลของกรรมที่พึงได้รับทุกสิ่งทุกอย่าง   แม้เมื่อ
จิตยังไม่หมดกิเลส   ยังมีตัณหา   ความทะยานอยากผลักดันให้จิตไปเกิดอีก   คุณภาพที่ดี

หรือตัวของจิตย่อมติดตามไปให้ผลอีกต่อไป ผู้ใดเอารัตตะเปรียบผู้อื่น เบียดเบียนผู้อื่น เท่ากับสร้างหนี้ไว้ จะต้องไปใช้หนี้เขาในชาติหน้า ส่วนผู้เสียสละเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น เปรียบเสมือนเจ้าหนี้ ที่จะต้องได้รับการชดใช้พร้อมทั้งมีดอกเบียเป็นผลตอบแทนต่อไป เป็นแน่นอน ท่านทั้งหลายเอ๋ย ฝนตกเป็นเรื่องของฝน พระพุทธองค์ทรงบอกว่าถ้าอยู่ใน เรือนที่มุงหลังคาดีแล้วฝนย่อมไม่รั่วรดได้ หมายถึงเรื่องประเภทอนิฏฐารมณ์ที่คนไม่ ชอบใจ มีเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ เป็นต้น เป็นสิ่งซึ่งย่อมจะตกมาถึงเราสัก คราวหนึ่งเป็นแน่ ถ้าเรามีจิตใจดีรู้เท่าทันไม่ปล่อยให้สิ่งเหล่านั้นเข้าบ้านทอนกำลังใจก็คง ไม่ค่อยจะทุกข์ร้อนอะไรเท่าไรนัก ยิ่งเข้าใจในธรรมชาติธรรมดา เช่นแสงแดดย่อมมีอยู่ ตลอดเวลา ซึ่งบางครั้งมีแดดเพราะมีเมฆหมอกบังหรือฝนกำลังตก หรือเป็นที่โลกกัน แสงแดดเสียเองดังนี้ เป็นต้น เมื่อเรารู้เท่าทันมีความสำนึกว่าอีกไม่นานฝนก็จะหาย ตะวันก็จะยอแสงมาใหม่ ย่อมมีกำลังใจในระยะมีดมน ส่วนสติได้ก็ย่อมถึงคราว สติได้ ถ้าใจเรายังไม่เสียชะก่อน โปรดพยายาม มีผู้มีพยายามหายาอายุวัฒนะทาง กายจะให้มีอายุยืนไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แต่จนบัดนี้ก็ยังคงไม่มียาที่จะช่วยให้คนพ้น ตายได้จริงจัง ส่วนพระพุทธองค์ทรงค้นหายาอายุวัฒนะทางจิต เมื่อพระองค์ทรงนั่ง ภาวนาจนจิตสงบระงับเป็นสมาธิแล้วเกิดปัญญาญาณ ตรัสรู้อรหัตตผล ๔ ชนะกิเลส อาส วักจนหมดไป เป็นเหตุให้สิ้นทุกข์ทางใจอย่างสิ้นเชิง สิ้นชีวิตแล้วไม่มีการเกิดอีก เหมือนเมล็ดผลไม่หมดยางหมดเชื้อเอาไปเพาะก็ไม่ขึ้น เมื่อไม่มีการเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ก็พลอยสิ้นไปด้วย จึงเป็นอมตะจิต อมตะสุขไม่มีปัญหาของชีวิต อีกแต่ประการใด ขอท่านสาวุชนทั้งหลายได้โปรดพิจารณาข้อนี้ให้มากดังที่กล่าวแล้ว ที่ ชี้แจงแสดงมาในวันนี้กล่าวถึงภาวะของจิต ภาวะของชีวิต ชีวิตไม่แน่นอน บัญญัติชีวิต เป็นอย่างนี้แหละหนอ ท่านทั้งหลายอย่าเข้าใจผิดตั้งใจปฏิบัติกรรมฐานดีที่สุด ทาน ศีล ภาวนา ท่านเข้าใจแล้วนั้น

สุดท้ายนี้ก็ขออนุโมทนาการสาธุการแก่ญาติโยมทั้งหลาย วันนี้เป็นวันธรรม สวันะ ก็วันพระหน้าก็เป็นวันมาฆบูชาแล้วในโอกาสข้างหน้า แล้วก็ขออนุโมทนา สาธุการแก่คุณแม่สุ่ม ทองยี่ง ที่จากไปแล้วนั้น อายุ ๘๔ ปี ๖ เดือน แล้วก็จากโลกไป สมควรแก่อัฏฐภาพ ด้วยความสงบจิตสมาธิภาวนาเข้าผลละสมาบัติแล้วก็ค่อยๆ หายไป จากลมหายใจตามสภาพของสังขารและร่างกายหมดสภาพทันที และได้ตามปกติ เสรีจเรียบร้อยแล้วนั้นและญาติโยมทั้งหลาย ทั้งพระเถรานุเถระที่ได้ช่วยกันจัดงาน สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อาตมาขออนุโมทนาในบุญกุศลนี้ด้วย ก็ขอความเจริญรุ่งเรืองใน

ธรรมสัมมาปฏิบัติในหน้าที่จะมีแก่ท่านทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายจงเจริญด้วย วัณณะ
สุขะ พละ นี้ก็คิดสิ่งหนึ่งประการใดก็สมความมุ่งมาดปรารถนาด้วยกันทุกรูปทุกนาม ณ
โอกาสบัดนี้ เทอญ.